

Utbildningsinspektion i Eggvena och Horsby skolor, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Eggvena och Horsby skolor den 18–19 januari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)). Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Herrljunga kommun och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolorna från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Horsby och Eggvena skolor intervjuades elever, lärare och rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Eggvena skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	7
Grundskola	48

Horsby skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	165
Förskoleklass	33
Grundskola	263
Obligatorisk särskola	2

Rektorsområdet består av två skolor, Eggvena och Horsby. Det är cirka tio kilometer mellan de två skolorna.

Eggvena skola, som är en F–6 skola, ligger på landsbygden vid Eggvena kyrka. Skolan består av en gammal byggnad som är omgjord och tillbyggd år 1996. Lokalerna är rymliga. Skolan är naturskönt belägen och barnen har goda möjligheter att leka i naturen under sina raster. Skolbarnsomsorg erbjuds i kooperativ regi i en byggnad intill skolan. Under våren kommer dock skolan ta över ansvaret för fritidshemsverksamheten och den kommer då att flytta in i skolans lokaler.

Horsbyskolan är belägen i centralorten, Herrljunga, och är där den enda skolan för elever i årskurserna F–6. Skolan består av fyra byggnader. I lokalerna finns en förskola med fyra avdelningar. Den berörs inte i inspektionsrapporten. En av byggnaderna i Horsbyskolan brann ner för några år sedan. Den har ersatts med en ny byggnad. Skolbarnsomsorgen har lokaler i samma byggnader som skolan.

För att leda verksamheten i rektorsområdet finns två rektorer.

Personal och elever vid bägge skolorna arbetar i arbetslag. Eggvena skola har ett arbetslag som omfattar all personal och alla elever. Undervisningen är organiserad i tre åldersblandade klasser, en klass för elever i förskoleklass samt årskurserna 1–2, en för årskurserna 3–4 och en för årskurserna 5–6. I Horsbyskolan finns fyra arbetslag, två som består av årskurser F–2 samt skolbarnsomsorg, och två som består av årskurser 3–6. På Horsbyskolan är undervisningen organiserad i åldersbundna klasser. Vid skolan finns ett flertal elever med annat modersmål än svenska.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolorna och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att eleverna vid Horsby och Eggvena skolor ges möjlighet till utveckling och lärande i den riktning som målen för skolformen föreskriver. Personalen vid bägge skolorna är mycket engagerade i eleverna. Elever-

na uppskattar lärarna och litar på de vuxna vid skolan. Bägge skolorna har kommit långt i sitt arbete med elevernas formella inflytande via klassråd och elevråd. Eleverna upplever att de har mycket att säga till om när det gäller den fysiska arbetsmiljön.

Horsbyskolan bedriver ett aktivt arbete för att tillvarata den resurs det innebär att ha ett antal elever med annat ursprungsland än Sverige. Elever och personal ser det som en självklarhet och en tillgång att olikheter finns och berättar att de lär sig av det. Elever och personal vid Eggvena skola uppger att skolan är så liten att alla känner alla och att detta skapar en trygghet.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Alla elever som är i behov av särskilt stöd får inte det (4 kap. 1 § skollagen och 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningarna uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Alla elever i Eggvena skola får inte undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap före utgången av årskurs 5 vilket medför att de inte ges möjlighet att nå målen i ämnet i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, förordningen om kursplaner för grundskolan och bilaga 3 till skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Rektorsområdet bör utveckla kunskapsuppföljningen så att den omfattar samtliga ämnen.
- Rektorsområdet bör analysera elevernas resultat samt arbeta för att förbättra kunskapsresultaten i svenska, engelska och matematik.
- Rektorsområdet bör utveckla arbetet med att tydliggöra målen för eleverna.
- Rektorsområdet bör öka elevernas inflytande över det egna lärandet.
- Horsbyskolan bör diskutera och analysera rådande kunskapssyn i relation till styrdokumentet.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolornas elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna

Elevernas kunskapsutveckling i ämnena svenska, matematik samt engelska följs genom återkommande diagnoser och avstämningar gentemot de konkretiserade kunskapsmålen skolorna använder. Däremot görs ingen systematisk kunskapsuppföljning i relation till nationella mål att uppnå avseende övriga ämnen. Inspektörerna kan därför inte bedöma måluppfyllelsen i dessa ämnen. Inspektörerna bedömer att kunskapsuppföljningen bör utvecklas till att omfatta samtliga ämnen.

Elevernas resultat från de nationella ämnesproven i årskurs 5 rapporteras till den centrala förvaltningen. Skolornas resultat diskuteras enligt rektorn vid respektive skola. Kommunens sammanställning av resultat vid nationella prov i årskurs 5 de senaste tre åren visar att över 20 procent av eleverna vid bägge skolor inte når upp till nivån för godkänt i svenska, engelska och matematik. I

skolornas kvalitetsredovisningar finns inga resultat redovisade och därför inte heller någon analys eller presentation av hur skolorna arbetar för en ökad måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att skolorna bör analysera elevernas resultat samt arbeta för att förbättra kunskapsresultaten i svenska, engelska och matematik.

Normer och värden

Enligt läroplanen skall skolan utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former, vilket även innefattar träning i formella demokratiska arbetsformer. Vid både Eggvena skola och Horsbyskolan finns elevråd som träffas regelbundet. Eleverna upplever att de har ett stort inflytande över frågor som berör skolorna via dessa elevråd och att de vuxna lyssnar på dem. Inspektörerna bedömer att eleverna har inflytande över och tar ansvar för skolövergripande frågor såsom skolgård och lekredskap med mera.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för skolformen.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen för grundskolan skall eleverna successivt utöva ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet på skolan. Eleverna vid Eggvena och Horsby skolor uppger att deras möjlighet att ha inflytande över arbetssätt i respektive klass samt över det egna lärandet är begränsat. Denna bild bekräftas vid samtal med lärare och vid lektionsbesök. Elever och lärare uppger att eleverna har ett visst inflytande över sitt eget lärande i svenska, engelska och matematik. Individuella mål i dessa ämnen fastställs vid utvecklingssamtalen i samband med att den individuella utvecklingsplanen (IUP) upprättas. Det är också i dessa ämnen som skolorna presenterar material för att följa elevernas kunskapsutveckling. När det gäller övriga ämnen, och även det gemensamma arbetet i svenska, engelska och matematik, uppger eleverna att de inte har inflytande över hur arbetet skall bedrivas eller över dess innehåll. Denna bild bekräftas vid inspektörernas klassrumsbesök. Lärarna uppger dock att eleverna har ett större inflytande än vad de är medvetna om. Vid samtal med lärare framkommer att de på grund av ändrade förutsättningar i elevgrupperna anser att det är svårare att arbeta med inflytandefrågor nu än vad det var förr. Inspektörerna vill i detta sammanhang betona att elevernas rätt att få ett ökat ansvar för sitt lärande och för undervisningen i skolan inte är kopplat till de förutsättningar de har då de kommer dit. Arbetet med att ge eleverna ett ökande ansvar och inflytande måste utgå från vilka förutsättningar den nuvarande elevgruppen har. En förutsättning för att kunna ha ett reellt inflytande över sitt lärande i en målstyrd skola är att eleverna känner till vilka målen för utbildningen är. Eleverna uppger att de känner till att det finns mål för utbildningen i ämnena svenska, engelska och matematik. Däremot känner de i begränsad omfattning till att det finns mål i övriga ämnen. De säger att de helt enkelt får lita på att lärarna vet vad de skall lära sig. Lärarna bekräftar att målen främst presenteras i svenska, engelska och matematik. Inspektörerna ser vid besöken i klassrummen endast undantagsvis

tecken på att skolorna arbetar för att eleverna skall få kännedom om målen för undervisningen. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet bör utveckla arbetet med att tydliggöra målen för eleverna samt öka elevernas inflytande över det egna lärandet i enlighet med intentionerna i läroplanen för grundskolan.

Bägge skolorna bedriver ett aktivt arbete för att motverka och förebygga alla former av kränkande behandling, mobbning och trakasserier. Eleverna uppger att de är trygga på respektive skola. De har stort förtroende för att de vuxna agerar bestämt och metodiskt om det uppstår problem mellan eleverna. Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. Planen skall utgå från en analys av behoven vid den aktuella verksamheten. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Eggvena och Horsby skolor har upprättat var sin likabehandlingsplan. Dessa planer följer i stort sett den mall som upprättats i kommunen. Planerna är inte daterade och saknar uppgifter om vilka av insatserna som skall påbörjas och genomförs under det kommande året. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka att den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad. Vid samtal med eleverna inom rektorsområdet framkommer att det pågår ett förebyggande arbete för att förhindra att kränkningar uppstår men inga elever känner till likabehandlingsplanen. Rektorn bekräftar att planen inte är förankrad hos elever och föräldrar. Se vidare kommunrapporten.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Det pedagogiska arbetet på skolorna varierar mellan arbetslagen. På bägge skolorna sker ett samarbete mellan förskoleklass och grundskoleklasser men i olika omfattning. På Eggvena skola är detta samarbete mycket utvecklat medan ett av arbetslagen vid Horsbyskolan uppger att samarbetet mellan årskurs 1 och förskoleklass ännu inte startat då det är oroligt i årskurs 1. Enligt äldre elever vid Horsbyskolan är undervisningen ofta upplagd så att eleverna läser avsnitt i boken och sedan får prov på det, alternativt får göra egna häften där innehållet är givet av läraren. Inspektörerna ser exempel på prov där enbart faktakunskaper efterfrågas. Eleverna har uppfattningen att kunskapsbedömningar i mycket hög utsträckning görs utifrån prov. Efter att ha fört samtal med elever samt tagit del av prov och inlämningsuppgifter får inspektörerna intrycket att det förekommer att det främst är faktakunskaper som beaktas då bedömningar av elevernas kunskapsutveckling görs. Det innebär att krav på att utveckla andra kunskapsformer än faktakunskaper till exempel förmåga att dra slutsatser, se samband och analysera inte tydligt ställs. Inspektörerna anser att det finns risk för att arbetet i alltför hög grad blir inriktat på kvantitativa kunskaper och att kvalitativa aspekter på elevernas kunskaper t.ex. förmåga att reflektera och se konsekvenser inte beaktas. Inspektörerna bedömer att Horsbyskolan bör diskutera och analysera rådande kunskapssyn i relation till styrdokumentet.

Enligt skollagen skall särskilt stöd ges elever som har svårigheter i skolarbetet. På Eggvena och Horsby skolor finns rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Vid samtal med föräldrar framkommer att elever som har behov av särskilt stöd inte alltid får det. Denna bild bekräftas av såväl rektorn som lärare. Inspektörerna bedömer att särskilt stöd inte erbjuds alla elever som har svårigheter i skolarbetet.

Kvalitetsarbete och ledning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. För bägge skolorna finns en kvalitetsredovisning. Skolorna i Herljunga kommun har en gemensam mall för kvalitetsredovisning. Skolornas kvalitetsredovisningar benämns verksamhetsberättelse/kvalitetsredovisning och gäller för kalenderåret 2005. I dessa redovisas de av nämnden prioriterade arbetsområdena för respektive år. Skolornas egna utvecklingsbehov och utvecklingsarbete tenderar att bli osynligt. Kvalitetsredovisningarna riskerar att huvudsakligen bli en avrapportering till nämnden och att inte vara ett redskap i skolornas kvalitetsarbete. Skolorna formulerar inte tydliga mål för arbetet inom de prioriterade områdena. Det medför svårigheter när det gäller att analysera och bedöma måluppfyllelsen. Resultat när det gäller uppnåendemål i årskurs 5 anges inte och det finns därmed inte heller någon analys av hur undervisningen kan utvecklas utifrån dessa resultat. Personalen uppger att de varit delaktiga i framtagande men att kvalitetsredovisningarna mer blir en årsberättelse än ett stöd i skolornas utvecklingsarbete. Enligt skolledningen används dock nämndens prioriterade arbetsområden och kvalitetsredovisningen som underlag för att planera innehåll i gemensamma konferenser och kompetensutvecklingsinsatser. Skolledningen menar att kvalitetsredovisningens innehåll är ett stöd för skolans kvalitetsarbete men att dokumentet kanske inte upplevs som ett sådant redskap av personalen eftersom kopplingen mellan utvecklingsarbete och kvalitetsredovisning inte tydliggörs i tillräcklig omfattning. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningarna inte lever upp till kraven i författningarna.

Skolledningen uppger att kommunikationen med förvaltningen är god. Rektorererna ingår i en ledningsgrupp som träffas varannan vecka och diskuterar verksamhetsfrågor. Rektorererna är enligt flertalet lärare förtrogna med verksamheten och driver den pedagogiska utvecklingen. Eleverna uttrycker stort förtroende för rektorererna. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolledningen är förtrogen med verksamheten.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Skolans personal har, enligt skolledningen, relevant utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Kompetensutveckling erbjuds dels utifrån individuella behov och önskningsar och dels utifrån skolans utvecklingsbehov.

I ämnet hem- och konsumentkunskap finns det mål att uppnå för eleverna i årskurserna 5 och 9. Undervisningen i Eggvena skola är organiserad så att eleverna i årskurserna 5 och 6 läser hem- och konsument kunskap tillsammans vart annat år. Det innebär att alla elever inte har undervisats i ämnet i årskurs 5. Inspektörerna bedömer därför att fördelningen av undervisningstiden i Eggvena skola inte ger alla elever förutsättningar att nå målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap.

Inspektionen visar att eleverna har tillgång till böcker, datorer, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för att nå de nationella målen. Lokalerna är överlag väl tilltagna och väl anpassade för den verksamhet som bedrivs i dem.

Datum	Ort
2007-05-31	Göteborg

Anna Wide
Sven-Olof Lundin